

שינויים טריטוריאליים בדרום-מזרח תימן והשלכות לישראל ולאזור: סיכוי מול סיכון

המאבק על דרום תימן כמוקד של תחרות סעודית-אמירונית
והשלכותיו על המערכה נגד החות'ים

נועה לזימי וד"ר יוסי מנשרוף | ינואר 2026

נשיא איחוד האמירויות מוחמד בן זאיד ויורש העצר הסעודי מוחמד בן סלמאן (תצלום: miss cabul)

עיקרי הדברים

- השתלטות מועצת המעבר הדרומית (STC) על מחוזות מפתח בדרום-מזרח תימן מסמנת את השינוי הטריטוריאלי המשמעותי ביותר מאז הפסקת האש ב-2022.
- המהלך החריף את הקרע במחנה האנטי-חות'י והעמיק את התחרות האסטרטגית בין סעודיה, התומכת בשלמות תימן, לבין איחוד האמירויות, המטפחת כוח בדלני דרומי.
- מחוז חדרמות הפך לזירה אסטרטגית מרכזית בשל משאביו, מיקומו הגאוגרפי וחשיבותו כנתיב גישה לים הערבי.
- התערבות צבאית סעודית נגד כוחות STC המחישה את נכונות ריאד לבלום תהליכי פיצול גם במחיר עימות עם אבו-דאבי.

- עבור איראן והחות'ים, התחזקות כוח סוני פרו-אמירותי בדרום נתפסת כאיום ישיר על מרחב ההשפעה שלהם.
- לישראל טמונים בהתפתחויות סיכויים להחלשת החות'ים ולשיפור הפיקוח על נתיבי הברחות ימיים, אך גם סיכונים מדיניים מול סעודיה.
- יש לקחת בחשבון תרחיש שבו המשבר במחנה האנטי-חות'י יעמיק, כאשר כל צד יקזז את הישגי האחר, מה שיחליש את מסוגלותו הכללית של המחנה לבלום את התקדמות המורדים, הממשיכים ליהנות מסיוע איראני ניכר.
- לנוכח חוסר הוודאות והמתיחות בין בעלות הברית האזוריות, מומלץ לישראל להימנע מצעדים פומביים חדים ולהעדיף תיאום זהיר ושיתופי פעולה לא-מוצהרים.

מבוא

השינויים הטריטוריאליים האחרונים בדרום-מזרח תימן, ובראשם השתלטות מועצת המעבר הדרומית (STC) על מחוזות אסטרטגיים, והתגובה הסעודית שבאה בעקבותיהם וכללה התערבות צבאית ולחץ מדיני ישיר שהובילו להשבת השליטה בפועל באזורים מרכזיים לידי כוחות המזוהים עם הממשלה המוכרת, מסמנים נקודת מפנה בזירה התימנית.

להתפתחויות אלו עלולות להיות השלכות דרמטיות על מאזן הכוחות הפנימי בתימן, על עתיד המסגרת המדינית המאוחדת, ועל יחסי הכוחות בתוך המחנה האנטי-חות'י. בתוך הקשר רחב יותר, המערכה בתימן – שהחלה כעימות פנים-מדינתי על רקע פוליטי, שבטי ועדתי – התעצבה בעשור האחרון לזירה אזורית רווית אינטרסים מתחרים, שבה משתלבים מאבקי כוח מקומיים עם יריבויות בין-מדינתיות, ובראשן התחרות בין סעודיה לאיחוד האמירויות.

מאמר זה בוחן את הרקע ההיסטורי והפוליטי לשינויים אלה, מנתח את הדינמיקה בין השחקנים המרכזיים בזירה התימנית והאזורית, ומעריך את הסיכונים וההזדמנויות הגלומים בהתפתחויות האחרונות מנקודת מבטה של ישראל והמערכה הרחבה נגד הציר האיראני.

רקע

עד 1990 התקיימו בתימן שתי מדינות נפרדות ושונות מהותית זו מזו: תימן הצפונית ("הרפובליקה הערבית של תימן") הוקמה ב-1962 לאחר הדחת השלטון האימאמי הזייד בידי קצינים נאצריסטים; ותימן הדרומית ("הרפובליקה הדמוקרטית העממית של תימן") שהוקמה ב-1967 בעקבות סילוק הבריטים על ידי חוגים לאומניים.

תימן הצפונית, שבירתה צנעא, התבססה בהדרגה כמדינה רפובליקנית שמרנית; תחת שלטונו של עלי עבדאללה סלאח התגבש בה משטר שנשען על תמרון פוליטי מתמשך בין קואליציה של אליטות צבאיות, שבטיות וכלכליות. מבחינה דתית, האסלאם היה גורם זהות מרכזי, כאשר הזיידים (שיעים) דומיננטיים בעיקר בצפון ההררי, לצד אוכלוסייה סונית רחבה. כלכלתה הייתה חלשה ומבוססת בעיקר על חקלאות, העברות כספים של מהגרים, בעיקר מסעודיה, וכן סיוע חוץ.

לעומתה הייתה תימן הדרומית, שבירתה עדן, מדינה בעלת משטר מרקסיסטי-לניניסטי מוצהר, והייתה היחידה בעולם הערבי שהונהגה על בסיס אידאולוגיה קומוניסטית. אף שהאוכלוסייה הייתה ברובה מוסלמית-סונית, המשטר אימץ קו חילוני מובהק, והכלכלה התבססה על תמיכה חיצונית מבריה"מ וממדינות הגוש המזרחי, לצד הכנסות חקלאיות בסיסיות. בשנות ה-80 חלה ירידה בסיוע הסובייטי, וזו גרמה להחלשת השלטון המרכזי ולהחלפתו בשלטון אחר.

למרות הפערים האידאולוגיים העמוקים בין שתי המדינות, במאי 1990 בוצע מהלך איחוד מהיר, על רקע היחלשות בריה"מ וגילוי משאבי נפט וגז באזור הגבול, שדחף את ראשי שני הצדדים להתאחד ולחלוק את הרווחים שייגרפו מניצול מושכל של המאגרים. האיחוד הביא להקמת ממשלה אחת פריטטית, אך גם לאחריו נותרה תימן מפולגת, ושסעים המבוססים על דת, שבטיות וגאוגרפיה המשיכו למלא תפקיד מרכזי בפוליטיקה התימנית, שסבלה משחיתות כרונית וממצוקה כלכלית מתמשכת. במאי-יולי 1994 פרצה מלחמת אזרחים בתימן, ששיקפה את השסע העמוק במדינה. לכך יש להוסיף ניסיונות של בדלנים דרומיים לפרק את האיחוד, שלא צלחו, ובהמשך מצד שבטים שיעים קיצוניים, החותיים ואחרים, ששאפו להקים מדינה עצמאית.

במסגרת גל המחאות של "האביב הערבי" פרצו בשנת 2011 הפגנות נגד נשיא תימן דאז, עלי עבדאללה סאלח, והעימותים בין תומכי הנשיא למתנגדיו הסלימו לכדי מלחמת אזרחים. בפברואר 2012 הושבע לנשיאות סגנו של סאלח, עבד רבו מנסור האדי, אך מאבקי הכוחות במדינה לא פסקו. החותיים ניצלו את הכאוס הפנימי בתימן להרחיב את אחיזתם, ובספטמבר 2014 כבשו המורדים שטחים נרחבים מהבירה צנעא ועיר הנמל החשובה חודיידה.

בינואר 2015 הושלם כיבוש הבירה צנעא, הנשיא האדי סולק מארמון המלוכה (ונמלט לעדן), והחותיים הקימו ממשלת מעבר. במרץ 2015 החלה המלחמה בין סעודיה והקואליציה התימנית בהובלתה לבין החותיים, שנתמכו צבאית וכלכלית באופן גובר בידי איראן מאז 2009, ובידי חיזבאללה מאז 2010. בדצמבר 2017 חיסלו החותיים את יריבם, הנשיא לשעבר עלי עבדאללה סאלח.

באפריל 2022 הושגה הפסקת אש בתיווך של האו"ם ובעקבותיה הושגה רגיעה, אם כי הלחימה בין הצדדים לא פסקה באופן מוחלט. כמה ימים לאחר הכרזתה התפטר האדי, ככל הנראה בלחץ סעודי, וסמכויות השלטון המרכזי עברו ל"מועצת ההנהגה הנשיאותית" (PLC), גוף שנועד לאחד את הגורמים האנטי-חותיים הפועלים בתימן תחת הנהגתו של ראשד אל-עלימי, המכהן בפועל כנשיא תימן.

מועצת ההנהגה הנשיאותית: אחדות פורמלית ופיצול מעשי

בתוך ה-PLC, המונה שמונה נציגים, קיים פיצול פנימי בין מחנות הנתמכים על ידי סעודיה לבין אלו הנהנים מתמיכת איחוד האמירויות, אף ששתייהן היו שותפות להקמת המועצה. סעודיה תומכת בראשד אל-עלימי – יו"ר ה-PLC ונשיא תימן, בסולטאן עלי אל-עראדה – מושל מאריב המזוהה עם מפלגת אסלאח האסלמיסטית, וכן בעבדאללה אל-עלימי – שניהן כראש לשכתו של הנשיא לשעבר האדי ומשתייך אף הוא למפלגת אסלאח. מחנה זה דוגל בשלמותה הטריטוריאלית של תימן, ביצירת מסגרת פוליטית מאוחדת, ובקידום הסדר מדיני מול החותיים.

מנגד, איחוד האמירויות תומכת במחנה הדרומי ובראשו "מועצת המעבר הדרומית" (STC) בהובלת עידרוס א-זביידי, והשפעתה ניכרת בעיקר לאורך החוף הדרומי. מלבד א-זביידי, איחוד האמירויות מספקת תמיכה לשלושה מחברי מועצת ההנהגה הנשיאותית: טארק סאלח – אחיינו של הנשיא לשעבר עלי עבדאללה סאלח, שמנהל מאבק נגד החות'ים בחוף המערבי; פארג' אל-בהסאני – מושל חדרמות לשעבר; ועבד אל-רחמן אבו זרעא אל-מחרמי – מפקד "חטיבות הענקים". מחנה זה מקדם אג'נדה בדלנית, ופועל לביסוס שליטה טריטוריאלית באמצעות יחידות לוחמות מקומיות – לעיתים על חשבון סמכויות הממשלה המרכזית. האגף התימני הפרו-אמירוני אף מתנגד לשיתוף פעולה עם הפלגים האסלאמיסטיים.

מבחינה פורמלית, כוחות הצבא שבשליטת ה-STC נחשבים חלק ממנגנוני הביטחון של ממשלת תימן המוכרת, אך בפועל הם מתחרים לעיתים קרובות עם כוחות אחרים הנתמכים על ידה. כבר באוגוסט 2019 הידרדרה מתיחות זו לעימות גלוי, שנפתר כמה חודשים לאחר מכן כששני הצדדים חתמו על "הסכם ריאד" בתיווכה של סעודיה. הסכם זה חייב את נשיא ה-STC להכפיף באופן רשמי את כוחותיו למשרדי הביטחון והפנים של הממשלה. עם זאת, במידה רבה מדובר בשילוב פורמלי כאשר בפועל לא מתקיימת כפיפות מבצעית מלאה, וכוחות הביטחון המזוהים עם ה-STC שומרים על עצמאות ונאמנות להנהגה הדרומית.

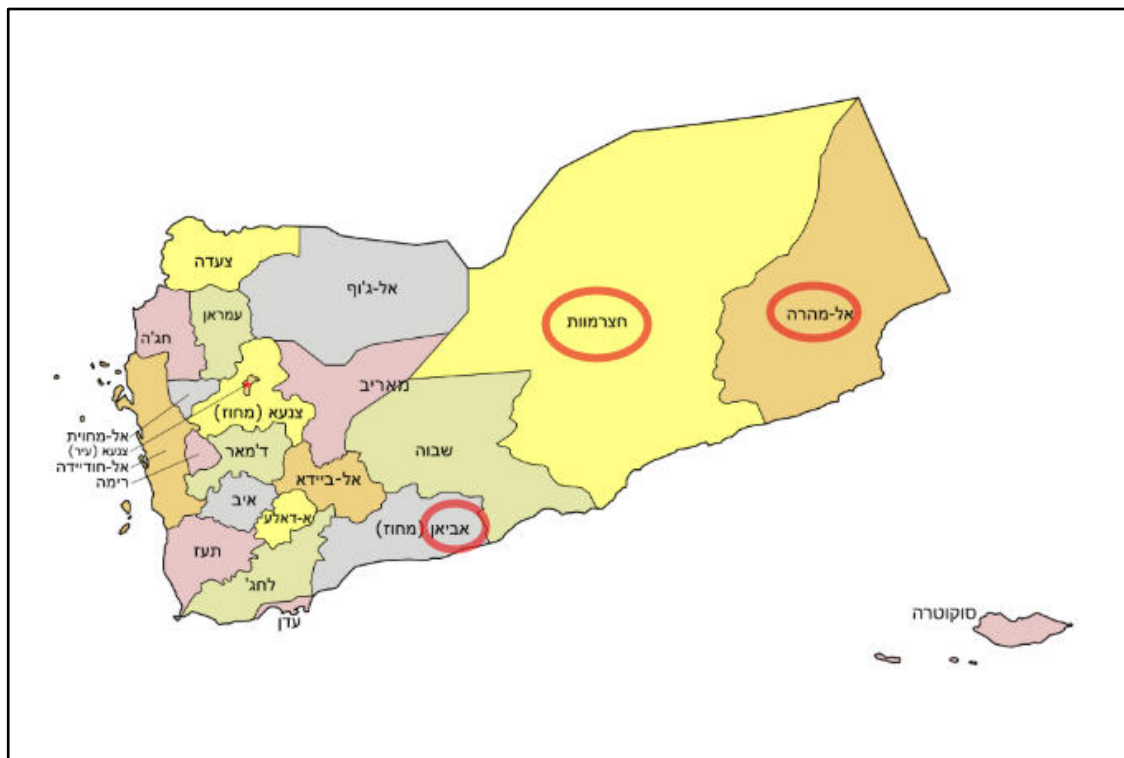
השתלטות ה-STC על מחוזות מרכזיים: התפתחויות עיקריות

ב-2 בדצמבר 2025 השיקו כוחות ה-STC, הנתמכים על ידי איחוד האמירויות, מתקפת פתע שקיבלה את השם "עתיד מבטיח", במהלכה הצליחו להשתלט על מחוז חדרמות (Hadhramaut), ללא התנגדות משמעותית מצד כוחות הממשלה המוכרת. מחוז חדרמות הוא הגדול במדינה, ומשתרע מהגבול עם סעודיה בצפון ועד חוף הים הערבי בדרום. בירתו היא עיר הנמל אל-מוכלא, השוכנת כ-550 ק"מ מזרחית לעדן.

כוחות הבדלנים אף הרחיבו את נוכחותם במחוז אל-מהרה (Al-Mahra), שמשתרע לאורך חופי הים הערבי וגובל בעומאן, לדבריהם תוך תיאום חלקי עם כוחות מקומיים – מה שחזק את אחיזתם לאורך הגבול המזרחי. בהמשך לתפיסת השטחים בחדרמות ובאל-מהרה, כוחות מועצת המעבר פתחו במבצע צבאי במחוז אביאן (Abyan) בדרום-מערב המדינה, שנחשב מעוז היסטורי של אל-אלקאעידה בחצי האי ערב (AQAP). בכך ביססו ה-STC שליטה על רוב המחוזות הדרומיים בתימן, כולל בעיר עדן, שעד כה הייתה מקום מושבם של נציגי הממשלה המוכרת.

לפי הצהרתו של בכיר ב-STC, מטרת המהלכים הללו היא "לשפר את התיאום ואת רמת המוכנות, לחזק את היציבות והביטחון בדרום, וכן להיאבק בחות'ים – אם תהיה נכונות להתקדם בכיוון זה". כשבוע לאחר תחילת המבצע הכריז ראש המועצה, עידרוס א-זביידי, כי היעד הבא הוא שחרור כל שטחי מחוז אל-בידאא' שבדרום-מערב תימן מידי החות'ים, ולאחר מכן – צנעא, בין אם בדרכי שלום ובין אם במלחמה.

מחוזות אל-מהרה (Al-Mahra), חדרמות (Hadhramaut) ואביאן (Abayan)

מקור: ויקיפדיה

לפי דיווח בעיתון הלבנוני אל-אח'באר, המזוהה עם חיזבאללה, החות'ים הגיבו בדאגה להתקדמות של כוחות ה-STC והשתלטותם על מחוזות מרכזיים. המורדים ותומכיהם ראו בהתבססות הכוחות הללו איתות על היערכות למערכה יבשתית עצימה נגדם בגיבוי המערב, לצד מאמצים למנוע הברחות נשק מדרום תימן לאזורים שבשליטתם. בהתאם לכך, שופר התקשורת המרכזי שלהם, ערוץ אל-מסירה, השמיע ב-8 בדצמבר איום חד-משמעי בסיקורו על אודות התקדמותם הקרקעית של כוחות ה-STC, ולפיו "תימן תמיד הייתה קבר לפולשים, ותישאר כך".

גם התגובה האיראנית לא איחרה לבוא. עלי אכבר ולאיטי, יוצעו הבכיר של מנהיג איראן ח'אמנהאי לעניינים בינ"ל, מתח ביקורת חריפה על ההתקדמות הצבאית של גורמים בדרום תימן המגובים על ידי איחוד האמירויות, וטען כי המהלך מרמז על כוונתיה של אבו-דאבי להשתלט על מצרי באב אל-מנדב וכן לתבוע בעלות על האי סוקוטרה בים הערבי, ואף על מצרי הורמוז. ולאיטי האשים את איחוד האמירויות בקידום מדיניות אימפריאליסטית ובשפיכת דם של מוסלמים במסגרת מעורבותה במלחמה בסודן. נראה שאיראן התכוונה לאיים ברמיזה לפגוע באיחוד האמירויות, ובה

בעת לאותת לחותיים שתעמוד לצידם ככל שיידרש במידה שהמאבק הנוכחי בתוך המחנה היריב יתפתח לכדי איום ממשי עליהם.

כיבוש השטחים וביסוס שליטה דה-פקטו בדרום בידי ה-STC הציתו משבר פנימי חריף בין תומכי תימן המאוחדת לבין המחנה הבדלני, והעמיקו במקביל את מאבק ההשפעה בין סעודיה לאיחוד האמירויות, שכל אחת מהן תומכת בצד אחר של המשוואה. הממשלה המוכרת, הנתמכת על ידי סעודיה, ראתה בכך איתות על כוונת ה-STC לפרק את המסגרת הפוליטית המאוחדת בהובלת ה-PLC המאגדת תחתיה את כלל הפלגים השותפים למאבק בחותיים. חששה היה כי ההשתלטות על מחוזות מרכזיים בדרום תימן נועדה להכשיר את הקרקע למימוש השאיפות הבדלניות של ה-STC ולהפיכת דרום תימן למדינה עצמאית.

על רקע האירועים שגבו את חייהם של לפחות 32 אנשי צבא, וגרמו לפציעתם של עשרות נוספים, ב-12 בדצמבר הגיעה משלחת סעודית-אמיריתית לעדן לשיחות שמטרתן להפחית את מפלס המתרחבות בדרום תימן ולדון בדרכים להרגעת המצב. במאמץ לשכנע את ה-STC למשוך את כוחותיה ולהיענות למאמצי התיווך, החליטה סעודיה להתערב צבאית ואף שיגרה תקיפות אוויריות נגד הפלגים הבדלניים.

בריאיין שהעניק סגן שר החוץ התימני, מוסטפא א-נועמאן, לערוץ אל-ערביה בריאד ב-22 בדצמבר, הוא קרא לכוחות ה-STC לסגת מייד מן השטחים שנכבשו על ידם, והזהיר כי תימן מתקרבת לנקודת אל-חזור. בריאיין אף העלה את האפשרות כי בהינתן קושי לשמור על האיחוד במחנה האנטי-חותי, ייתכן שלא יהיה מנוס משיתוף פעולה עם המורדים למען אחדות תימן.

בהיעדר הגעה להסכמות, ב-30 בדצמבר נראתה הסלמה חריפה במצב כאשר סעודיה הכריזה על פתיחת מבצע צבאי בדרום תימן. על פי תיעוד מנמל אל-מוכלא, מטוסי הקואליציה בראשותה ביצעו תקיפות נגד שתי ספינות שהגיעו מנמל פוג'יירה שבאיחוד האמירויות במטרה להשמיד את הציוד הצבאי שעל הסיפון. לאחר התקיפה הכריז נשיא תימן על ביטול הסכם ההגנה עם איחוד האמירויות והפציר בכוחות הבדלנים להשיב את השטחים שנכבשו על ידם לכוחות הממשלה המוכרת הנתמכים על ידי סעודיה. ממשלתו אף הוציאה צו המכריז על מצב חירום בתימן למשך 90 יום הכולל הטלת סגר על כל הנמלים ומעברי הגבול למשך 72 שעות.

בתוך כך, משרד החוץ הסעודי כינה את צעדי איחוד האמירויות "מסוכנים במיוחד", דרש את נסיגתם בתוך 24 שעות, והבהיר כי סעודיה לא תהסס לנקוט צעדים לנטרול האיום. בעקבות האולטימטום הסעודי הודיעה איחוד האמירויות על כוונתה להסיג את כל צוותי הלוחמה בטרור שנותרו בתימן לאחר פרישתה מהקואליציה ב-2019.

בימים האחרונים חל שינוי ניכר במאזן הכוחות בעקבות תקיפות אוויריות סעודיות, בהן גם התקיפה על הבסיס הצבאי הגדול ביותר במחוז חדרמות. נוסף על כך, כוחות ממשלת תימן הנתמכים בידי סעודיה רשמו התקדמות מהירה כאשר השתלטו על אתרים צבאיים מרכזיים בעיר הנמל אל-מוכלא, וכן על שדה התעופה והמבנים המנהליים בעיר סיאון, מה שאילץ את כוחות המועצה הדרומית למעבר לנסיגה.

בשלב זה קוראות גם סעודיה וגם איחוד האמירויות להפחית המתרחבות ולדיאלוג, כאשר ריאד מציעה לארח שיחות בין הפלגים היריבים. ה-STC הודיעה מצידה על כוונתה לקיים בתוך כשנתיים משאל עם בנוגע לעצמאות חד-צדדית מצפון תימן. לצד זאת, נענתה בחיוב להצעה הסעודית לקידום

דיאלוג לפתרון המשבר, תוך הבהרה כי משאל עם חופשי של תושבי הדרום נותר הסמכות העליונה והמכרעת בכל הנוגע לכל הצעה או פתרון פוליטי עתידי.

משמעויות והשלכות על הזירה התימנית ובראי התחרות הסעודית-אמירונית

תפיסת השטחים בדרום-מזרח תימן על ידי ה-STC היא השינוי הטריטוריאלי המשמעותי ביותר מאז הפסקת האש בתיווך האו"ם ב-2022, ויש לה השלכות מרחיקות לכת על מאזן הכוחות הפנימי בתימן. כמו כן, המהלך של ה-STC המחיש את התחרות ואת הפערים באינטרסים ובדפוסי הפעולה של סעודיה ואיחוד האמירויות בתימן – כל אחת שואפת לעצב את עתיד תימן בהתאם לאינטרסים הלאומיים והאזוריים שלה.

סעודיה שואפת בראש ובראשונה למנוע תרחיש של פיצול תימן, אשר עלול להשית עליה באופן בלעדי את נטל ההתמודדות עם החותיים, ולפיכך דוגלת בשימור שלמותה הטריטוריאלית של המדינה. בהתאם לכך, ריאה אף תומכת בהגעה להסדרה עם החותיים על מנת לשמור על גבולה הארוך ולהבטיח כי לא תחודשנה מתקפות המורדים לשטחה.

עבור ריאה, מחוז חדרמות הוא נכס אסטרטגי ארוך-טווח, המשמש הן כאזור חיץ, והן כנקודת גישה לים הערבי. גישה זו עשויה לאפשר לה לגוון נתיבי סחר, להפחית את תלותה במצר הורמוז, ולהקרין עוצמה לעבר האוקיינוס ההודי כחלק משאיפותיה להשפעה אזורית. לשם מימוש האינטרסים שלה, סעודיה פועלת לחיזוק מוסדות המדינה המוכרת, טיפוח בריתות שבטיות וכוחות פרו-ממשלתיים, לצד ניסיון לקדם הסדרים מדיניים מול החותיים.

מנגד, איחוד האמירויות חוששת מהנהגה תימנית מאוחדת שבה כוחות אסלאמיסטיים, בפרט מפלגת אסלאח, שבה היא רואה איום ביטחוני, עלולים לקבל כוח והשפעה, ותחת זאת עמלה על העצמת גורמים מקומיים חמושים שיתנו משקל נגד לאסלאח, לצד המאבק בחותיים. אינטרסים נוספים כוללים ביסוס שליטה אמירונית לאורך חופי הים הערבי והבטחת נתיבי סחר ואנרגיה ימיים. בהתאם לכך אבו-דאבי הקימה, אימנה ומימנה יחידות ייעודיות ללוחמה בטרור, אבטחת נכסים אסטרטגיים והחזקה שוטפת של שטח. היחידות הללו מבוססות על מיליציות מקומיות המאוגדות תחת מסגרת היררכית צבאית סדורה.

השליטה בוואדי חדרמות – הליבה המיושבת הפנימית של המחוז – מקנה אחיזה בשדות הנפט ובנתיבי ההברחה המחברים בין המחוז המזרחי אל-מהרה לבין השטחים שבשליטת החותיים בצפון-מערב המדינה. עבור הממשלה המוכרת, אזור הוואדי והעיר סיאון (Seiyun), המרכז המנהלי והביטחוני של הוואדי, סיפקו מעין עוגן טריטוריאלי בפנים המדינה, שאיזן במידת מה את אובדן השליטה בצפון-מערב המדינה לחותיים ואת הדומיננטיות של כוחות בדלניים בדרום. הנוכחות במרחב זה אף סייעה בהגנה על אזור מאריב, שנתפס כמעוז שליטה מרכזי של הממשלה המוכרת.

למאבקי השליטה בדרום תימן יש השלכות כלכליות לא מבוטלות. ההשתלטות על אזורים עתירי משאבים, בפרט חדרמות, והעימות סביב מתקני אנרגיה, מחלישים את מקורות ההכנסה המרכזיים של הממשלה המוכרת – מה שעלול להעמיק את תלותה בגורמים חיצוניים.

בהקשר זה חשוב לציין את פריסתם של כוחות חמושים מטעם השייח' עמר בן חבריש סביב מתקני חברת הנפט הגדולה PetroMasila במחוז חדרמות בסוף נובמבר, במטרה לסכל ניסיונות של כוחות

ה-STC להרחיב את שליטתם באזור – מה שהוביל להשבתה של פעילות הפקת הנפט. בן חבריש, העומד בראש הברית השבטית של חדרמות, נחשב לבעל-ברית של הממשלה המוכרת. בעקבות ההשבתה, הופעלו לחצים מצד סעודיה לחדש את הפעילות על מנת לאפשר לממשלה להמשיך לעמוד בהתחייבויותיה כלפי המגזר הציבורי.

משמעויות והמלצות לישראל

ההתפתחויות בדרום תימן טומנות בחובן סיכונים וסיכויים במערכה נגד החות'ים. התחזקות ה-STC ומסע הכיבושים שלהם בדרום תימן משרתים לכאורה את האינטרס הישראלי. איום על שלטון החות'ים בתימן עשוי לשרת את ישראל כיוון שיסייע להסיט את הקשב החות'י מישראל לזירה הפנימית, והוא מגלם אפשרות לכרסום שטחי ההשפעה והשלטון שלהם.

ניצני ביקורת מצד בכירי המשטר באיראן נגד איחוד האמירויות והצהרות לוחמניות מצד התקשורת החות'ית נגד ה-STC משקפים את הפוטנציאל החיובי שטמון ב-STC עבור ישראל. הפצעתו של כוח סוני בזירה התימנית, המתנגד לחות'ים, מהווה איום ישיר על האינטרס האיראני בזירה התימנית. יוזכר בהקשר זה שבפגישתו בטהרן עם דובר החות'ים, מוחמד עבד אל-סלאם באוגוסט 2019, הזהיר ח'אמנהאי שסעודיה ואיחוד האמירויות זוממות לפצל את תימן, וקרא להיאבק בעוז נגד פועלן בהקשר זה תוך שהוא מבטיח את תמיכתה של איראן לחות'ים.

כדי להדוף את החות'ים ביעילות, דרוש כוח צבאי המגובה בתמיכה פיננסית, לוגיסטית וצבאית, ואיחוד האמירויות הוכיחה שהיא יכולה לספק זאת באופן עקבי מאז הקמת ה-STC ב-2017. אם כן, אלמלא נבלמה התקדמותו, עלייתו של ה-STC ככוח צבאי עוצמתי ויציב הייתה עשויה לייצר מומנטום למהלך קרקעי משמעותי נגד החות'ים – כל עוד מטרה זו הייתה מוצבת בראש סדר העדיפויות בארגון – כשלב מקדים להשגת עצמאות לדרום תימן.

בשלב זה ניכרת נסיגה של כוחותיו מחלק מהאזורים שנכבשו, אך מוקדם לקבוע אם מגמה זו תתבסס לכדי הסדרה או שמא מדובר בהפוגה זמנית בלבד. ככל שהמהלך יתחדש, הוא עשוי להתפתח לכדי איום ממשי גם על צפון-מערב המדינה, במטרה לערער – ואף לשחרר – אזורים הנתונים לשליטת החות'ים. מנגד, לצד תרחיש של חידוש המהלך הצבאי, יש לקחת בחשבון כי הנסיגה הנוכחית עשויה להביא לשינוי אסטרטגי בגישת ה-STC שבמסגרתו תודגשנה השאיפות הבדלניות בדרום על חשבון השקעת משאבים במאבק נגד החות'ים.

אך גם בהיעדר מהלך קרקעי לכיבוש צנעא, שליטה של ה-STC בנקודות אסטרטגיות בדרום ובמזרח המדינה, בפרט בנמלים עדן ואל-מוכלא לאורך חופה הדרומי של תימן, עשויה לשפר את הפיקוח והאבטחה של נתיבי הסחר העולמי ולתרום למאמצי הסיכול של הברחות הנשק מאיראן דרך הים הערבי, כמו גם דרך הגבול המזרחי עם עומאן. לאור הצהרות הארגון על נכונותו להכיר בישראל, בכפוף לקבלת עצמאות בדרום תימן והכרה רשמית בה, שיתוף פעולה עימו, בגיבוי מדינה ידידותית לישראל כדוגמת איחוד האמירויות, עשוי להוות מכפיל כוח במאבק נגד החות'ים.

בהקשר זה, ההכרה הישראלית בסומלילנד פותחת חלון הזדמנויות מדיני-ביטחוני שבכוחו לגבש שיתוף פעולה משולש לכיתור החות'ים. נמל ברברה, הנמצא רק כמה מאות קילומטרים ממפרץ עדן, ומאויש כבר בכוחות אמירוניים, משמש אמצעי תצפית ושליטה אסטרטגית על מצרי באב אל-מנדב. בתרחיש שבו ישראל תיהנה מנוכחות צבאית בנמל, זו תסייע לה במידה רבה באיסוף קבוע

ומתמשך של מודיעין איכותי על מטרות ויעדים של החותמים, ובמקרים מסוימים אף לביצוע תקיפות.

בראייה גאו-אסטרטגית רחבה יותר, יהיה בכך כדי לשנות את מאזן האינטרסים בכל אזור קרן אפריקה, שבו תורכיה צוברת יותר ויותר השפעה, בין היתר באמצעות הבסיס הגדול במוגדישו השכנה. לכך יש להוסיף את המאמצים האיראניים לחזק את הקשרים הביטחוניים עם מדינות קרן אפריקה, דוגמת סודן, אריתריאה ואתייופיה, וכן פריסה של ספינות צי איראניות בים האדום ובמפרץ עדן לתמיכה בחותמים ולהקרנת עוצמה באזור.

ואולם, יש לקחת בחשבון תרחיש שבו המשבר במחנה האנטי-חותי יעמיק, כאשר כל צד יקזז את הישגי האחר, מה שיחליש את מסוגלותו הכללית של המחנה לבלום את התקדמות המורדים, הממשיכים ליהנות מסיוע איראני ניכר. אי הגעה לפשרה או להבנות לאורך זמן, כאשר במקביל מתנהל מאבק מתמשך ללא הכרעה ברורה של צד דומיננטי, עלולה להסיט משאבים יקרים הנדרשים לפעילות מול החותמים – הן של האגף הדוגל בשלמות תימן והן של האגף הבדלני. הדבר עלול לחבל בפועל במאמץ הרב-חזיתי לקטוע את הרצף ההתיישבותי של החותמים ולסכל את הברחות הנשק והמשאבים לשטחים שבשליטתם.

בתוך כך, ישראל מעוניינת לשמר ערוץ אפשרי של התקרבות לסעודיה וליהנות מתמיכתה כחלק מקידום מאמץ כולל לגיבוש קואליציה אזורית שבה ריאד עשויה למלא תפקיד מרכזי. הידרדרות המשבר בין האמירויות לסעודיה מקשה על מיצוי שיתוף פעולה אפשרי בין ירושלים, אבו-דאבי וריאד בגיבוי אמריקאי. משכך, ישראל נדרשת לאזן בין הצורך המיידי בהחלשת החותמים, תוך שיתוף פעולה עם הכוחות הבדלניים, לבין שמירה על יחסים תקינים מול סעודיה והימנעות ממהלכים שעלולים להתפרש בריאד כנקיטת צד מובהקת בדרום הבדלני ו/או כהדרה של מעורבותה בדרום תימן.

משכך, נראה כי בעת הנוכחית מומלץ לישראל לא לפעול בפזיזות ולהמתין להתבהרות ההתפתחויות בשדה הקרב הצבאי והפוליטי. עליה להיזהר ממהלכים דיפלומטיים נחרצים, בפרט הכרה אפשרית בדרום תימן בהובלת ה-STC כישות עצמאית, שכן הדבר עלול לגרום בסבירות גבוהה לשבר ביחסים מול ריאד. ייתכן ששיתופי פעולה עם ה-STC מוטב לקדם שלא תחת מסגרת רשמית, ותוך הימנעות מהכרזה על קואליציה ייעודית למאבק בחותמים, שעשויה להתפרש כצעד מתריס נגד הקואליציה הסעודית.

לנוכח ניסיונות ההרגעה והיעדר ודאות באשר להמשך צעדיו של ה-STC גם במציאות של תמיכה אמירותית מצומצמת, נכון בשלב זה למקד מאמץ בקידום האינטרסים המשותפים לכלל השחקניות הצפויות להיתרם מהחלשת החותמים, כבסיס עתידי להקמת קואליציה אזורית רחבה בהשתתפות ישראל וארה"ב. צעדים מועילים יכללו תיאום פעולות הגנתיות והתקפיות נגד המורדים, בדגש על שיתוף מודיעין, סיכול הברחות והיערכות להקמת תשתיות צבאיות ישראליות במרחב, בהתאם להתקדמות היחסים עם סומלילנד, במטרה לעבות את המאמץ הצבאי נגד החותמים.